

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2008 vp

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toiminta- kertomus 2007

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä syyskuuta 2008 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomuksen 2007 (K 14/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- valtuutettujen puheenjohtaja Anneli Kiljunen ja valtuutettujen sihteeri Olli Valpola, Kansaneläkelaitoksen valtuutetut

- apulaisosastopäällikkö, hallitusneuvos Tuulikki Haikarainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- puheenjohtaja Velipekka Nummikoski ja sihteeri Juhani Rantamäki, Kansaneläkelaitoksen hallitus
- pääjohtaja Jorma Huuhtanen ja johtaja Matti Puhakka, Kansaneläkelaitos
- puheenjohtaja Brita Järvinen ja pääluottamusmies Ritva Timonen, Kelan toimihenkilöt ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on aiemmin tänä vuonna sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muutoksen yhteydessä kiinnittänyt huomiota asioiden ruuhkautumiseen lautakunnassa ja yleiseen periaatteeseen hallinnon omasta vastuusta virheiden korjaamisessa (StVM 8/2008 vp). Vaikka Kansaneläkelaitoksen etuuspäätösten kokonaismäärästä (13,5 miljoonaa ratkaisua) vain hyvin pieni murto-osa johtaa valituksen tekemiseen (noin 0,2 % kaikista), muodostuu annettujen ratkaisujen suuren määrän vuoksi myös valitusten yhteismäärä merkittäväksi (vajaat 30 000). Eduskunta edellytti lain käsittelyn yhteydessä, että muutoksenhakulautakunnalle turvataan tarvittavat voimavarat ja ryhdytään li-

sätoimiin lautakunnan toiminnan kehittämiseksi ja käsittelyaikojen lyhentämiseksi. Lisäksi eduskunta edellytti, että muutoksenhakutarvetta pyritään vähentämään kehittämällä edelleen päätösten perusteluja ja asiakkaiden informointia ja että sosiaalivakuutusasioiden oikaisumenettelyn toimivuus ja kehittämistarpeet selvitetään pikaisesti. Valiokunta pitää näitä toimenpiteitä edelleen tarpeellisina.

Kansaneläkelaitoksen tutkimusosaston tuoreen tutkimuksen mukaan valtaosa tutkimukseen osallistuneista katsoo, että viranomaispalveluissa on selvästi parannettavaa (ks. Sosiaalivakuutus-lehti 3—4 2008). Väestöstä noin 80 % ja Kelan etuuskäsittelijöistä jopa 90 % pitää etuuksien hakulomakkeita vaikeaselkoisina. Merkittävä osa tutkimukseen vastanneista piti

asiakkaiden saamaa informaatiota riittämättömänä ja tiedotusmateriaalia vaikeaselkoisena. Valtaosa kansalaisista ja Kelan etuuskäsittelijöistä piti myös hakemusten käsittelyaikoja liian pitkinä.

On selvää, että lainsäädännön yksityiskohtaisuus ja monimutkaisuus aiheuttaa osaltaan edellä mainitussa tutkimuksessa esiin tulleita käsitteitä. Sosiaaliturvan lainsäädännön johdonmukaisuutta pyritään parantamaan valmisteilla olevassa sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa, jonka tavoitteena on muun ohella hakemusten käsittelyaikojen lyhentäminen ja hakumenettelyn tekeminen nykyistä helpommaksi. Valiokunta toteaa, että sosiaalivakuutusjärjestelmän toiminnan kannalta on välttämätöntä, että myös Kansaneläkelaitos omalta osaltaan pyrkii jatkuvasti kehittämään hakumenettelyiden toimivuutta, asiakasneuvontaa ja päätösten perustelujen riittävyttä ja selkeyttä.

Kertomusvuonna käynnistyneen Kansaneläkelaitoksen palvelutoiminnan kehittämisohjelman tavoite asiakkaan tarpeista lähtevästä ja läheltä helposti saatavasta palvelusta on valiokunnan käsityksen mukaan myönteinen ja palve-

lee myös edellä todettuja kehittämistarpeita. Valiokunta pitää asianmukaisena myös sähköisen asioinnin kehittämistä ja sitä, ettei vakuutuspiirien yhdistäminen ole johtanut toimistojen lakkauttamiseen ja sitä kautta lähipalveluiden heikkenemiseen.

Valiokunta pitää informatiivisena Kansaneläkelaitoksen tutkimustyön keskeisten tulosten esiin ottamista valtuutettujen kertomuksessa. Valiokunta pitää myös eduskunnan kannalta erityisen mielenkiintoisena tutkimusosastolla kehitettyä vero- ja sosiaaliturvalainsäädännön mikrosimulointimallia ja toivoo, että sen käytettävyyttä voidaan edelleen lisätä niin, että mallia voidaan hyödyntää myös eduskunnan lainsäädäntötyössä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kannanoton,

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Juha Rehula /kesk
vpj. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
jäs. Risto Autio /kesk
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /kok
Anneli Kiljunen /sd
Jukka Mäkelä /kok

Håkan Nordman /r
Paula Sihto /kesk
Anni Sinnemäki /vihr
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /kok
Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.